

Aan de minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
18 september 2023

Ons kenmerk
4902757

nota

Stand van zaken uitvoering tijdelijke wet uitwisseling
persoonsgegevens UHP KOT

1 Aanleiding

Op 4 september 2023 is gestart met de koppeling van persoonsgegevens van gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire met persoonsgegevens van gezinnen die te maken hebben gehad met uithuisplaatsing. Deze koppeling vindt plaats op grond van de tijdelijke wet uitwisseling persoonsgegevens UHP KOT (de tijdelijke wet). Op grond van deze wet komt een lijst tot stand met persoonsgegevens van gedupeerde ouders in de kinderopvangtoeslagaffaire die te maken hebben gehad met een uithuisplaatsing. Daarnaast ontstaat een lijst met persoonsgegevens van kinderen van gedupeerden uithuisgeplaatst zijn (geweest).

Met deze brief informeert u de Tweede Kamer over de resultaten van de uitvoering van de wet tot nu toe.

2 Geadviseerd besluit

Geadviseerd wordt in te stemmen met verzending van de voorliggende brief.

3 Kernpunten

Zie onder toelichting.

4 Toelichting

4.1 Politieke context

Deze brief wordt mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane verstuurd. De staatssecretaris van VWS is medeverantwoordelijk voor het jeugdstelsel en medeopdrachtgever voor het programma Uithuisplaatsingen kinderen gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire (UHP KOT). De staatssecretaris Financiën - Toeslagen en Douane is verantwoordelijk voor de hersteloperatie. Deze brief wordt daarom parallel aan uw collega's voorgelegd.

Tijdens de behandeling van de tijdelijke wet in de Tweede Kamer zijn vragen gesteld over de omstandigheid dat bij de uitvoering gegevens vanaf 2005 worden gebruikt terwijl het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in haar analyses steeds gegevens vanaf 2015 gebruikte. Het CBS heeft om praktische redenen zijn analyse gebaseerd op cijfers vanaf 2015. De kinderopvangtoeslagaffaire begon echter in 2005. Om een zo goed en compleet mogelijk beeld te krijgen van de groep gedupeerde ouders en kinderen die tevens te maken hebben (gehad) met een gedwongen uithuisplaatsing, zijn bij de uitvoering van deze wet gegevens

vanaf 2005 gebruikt.¹ Dit brengt mee dat het dat het aantal uithuisgeplaatste kinderen van gedupeerden waar met de uitvoering van de wet zicht op komt, hoger zal zijn dan aantal kinderen waar het CBS eerder over heeft gerapporteerd.²

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Op 13 september 2023 heeft de Inspectie Justitie en Veiligheid de resultaten van het tweede deelonderzoek gepubliceerd. Dit rapport heeft u op diezelfde datum met een korte brief aangeboden aan de Tweede Kamer. Een uitgebreidere inhoudelijke beleidsreactie volgt in de algemene jeugdbeschermingsbrief van medio oktober 2023.

Datum
18 september 2023

Ons kenmerk
4902757

Op 25 oktober 2023 vindt een breed jeugdbeschermingsdebat plaats. Er zijn ook brieven geagendeerd over de uithuisplaatsingen onder gedupeerden van de toeslagenaffaire. De verwachting is dat deze brief daar ook aan de orde zal komen. U en de staatssecretaris van VWS informeren de Kamer voorafgaand daaraan separaat over de stand van zaken die ingezet zijn in de algemene jeugdbescherming.

4.2 Financiële overwegingen

De geschatte kosten voor de uitvoering van het programma Ondersteuning Uithuisplaatsingen gedupeerden Kinderopvangtoeslag (UHP KOT) voor 2022 zijn ingebracht bij de Ministeriële Commissie Toeslagen Herstel (MCTH). De MCTH heeft op 22 februari 2022 ingestemd bij met bijbehorende begroting.

Additionele financiering voor 2023 en (deels) 2024 is door het ministerie van Financiën uit middelen voor de hersteloperatie beschikbaar gesteld. De kosten gemaakt in het kader van de uitvoering van de wet worden hiermee gedekt.

4.3 Krachtenveld

Deze brief is in samenwerking opgesteld met het ministerie van VWS en het ministerie van Financiën. Daarnaast is afgestemd met het ministerie van Algemene Zaken, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Ondersteuningsteam Uithuisplaatsingen, de Raad voor de Rechtspraak, de Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdzorg Nederland.

4.4 Ontwikkelingen hiervoor

De aanpak

- Op 26 november 2021 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de aanpak die is ontwikkeld om gedupeerde ouders en hun kinderen die te maken hebben gehad met een uithuisplaatsing extra hulp en ondersteuning te bieden.³ Op 22 februari 2022 is zij voor het eerst geïnformeerd over de voortgang.⁴
- Doelen van de aanpak zijn het erkennen van het leed van de gedupeerde ouders en kinderen en beziën of herstel van de gezinssituatie wenselijk en mogelijk is.
- Gemeenten bieden alle gedupeerde gezinnen hulp en ondersteuning op vijf leefgebieden (financiën, wonen, zorg, gezin en werk).
- De Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde Instellingen zijn extra alert op gezinnen waarin sprake is van problemen met de kinderopvangtoeslag.
- Sinds 4 april 2022 is het Ondersteuningsteam landelijk beschikbaar voor gedupeerde ouders en hun kinderen die te maken hebben (gehad) met een uithuisplaatsing. De procesbegeleiders van het ondersteuningsteam zijn neutraal en onafhankelijk. Zij staan naast de ouders en kinderen, bieden hen een

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 36 275, nr. 3 (MvT).

² Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1137.

³ Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 921.

⁴ Kamerstukken II 2021/22, 31066, nr. 979.

luisterend oor en brengen samen met ouders de situatie en hulpvraag in kaart, bespreken de mogelijkheden, en begeleiden bij het zetten van vervolgstappen. De veiligheid, ontwikkeling en perspectief van het kind staan daarbij altijd centraal. De Tweede Kamer is hierover op 31 maart 2022 per brief geïnformeerd.⁵

- Tijdens het debat op 12 mei 2022 zijn een aantal moties ingediend en toezeggingen gedaan. De Tweede Kamer is op 3 juni 2022 voor het eerst geformeerd over de acties die naar aanleiding daarvan zouden worden ingezet.⁶
- Op 1 juni 2022 is de 'Subsidieregeling kosteloze rechtsbijstand procedures rondom uithuisplaatsing en gezagsbeëindiging minderjarigen voor gedupeerde ouders herstelregelingen kinderopvangtoeslag' gepubliceerd. Op grond van deze subsidieregeling is kosteloze rechtsbijstand mogelijk voor gedupeerde ouders die zich met bijstand van een advocaat willen verweren tegen een uithuisplaatsing of gezagsbeëindiging.
- Op 25 oktober 2022 is met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 de regeling vrijstelling griffierechten voor gedupeerde ouders herstelregelingen kinderopvangtoeslag gepubliceerd. Op grond van deze regeling hoeven gedupeerde ouders geen griffierecht te betalen in procedures over herstel van het gezag. Met de bestaande Regeling griffierechten burgerlijke zaken was al geregeld dat – kort gezegd – geen griffierecht wordt geheven voor de indiening van een verzoekschrift of verweerschrift in verband met de ondertoezichtstelling en in verband met de beëindiging van het gezag.
- Op 15 september 2022 hebben u, de betrokken wethouders namens de gemeenten, de staatssecretaris van VWS en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane besloten dat de aanpak UHP KOT in 2023 wordt voortgezet. Op 1 november 2022 heeft u de Tweede Kamer de Tweede Kamer hierover geïnformeerd.⁷
- Op 5 juni 2023 heeft u de Tweede Kamer voor het laatste geïnformeerd over de voortgang van de aanpak.⁸
- Op 1 juli 2023 is de Tijdelijke wet uitwisseling persoonsgegevens UHP KOT in werking getreden. Met de wet worden – kort gezegd – de volgende doelen gediend:
 1. het verkrijgen van inzicht in de groep van UHP KOT-ouders en de UHP KOT-kinderen;
 2. het doen van een ondersteuningsaanbod aan de UHP KOT-ouders;
 3. het reflecteren op het eigen handelen door de raad voor de kinderbescherming, gecertificeerde instellingen en de gerechten inzake de dossiers van de UHP KOT-kinderen;
 4. het kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek naar de samenhang van de kinderopvangtoeslagaffaire en uithuisplaatsingen;
 5. het informeren van UHP KOT-ouders en UHP KOT-kinderen over wat er met de persoonsgegevens is gedaan.

Onderzoek

- Parallel aan de aanpak is er behoefte aan onafhankelijk onderzoek naar de vraag of er in het geval van de gedupeerde ouders en gezinnen (als gevolg van de problemen rond de kinderopvangtoeslag) anders is gehandeld dan bij gezinnen die niet zijn geraakt door de problemen rond de kinderopvangtoeslag.⁹
- De Inspectie Justitie en Veiligheid heeft onderzoek gedaan naar de vraag hoe jeugdbescherming omging met gedupeerde gezinnen. Op 1 november 2022 heeft de IJenV de resultaten van het eerste deelonderzoek gepubliceerd. De resultaten van het tweede deelonderzoek zijn op 13 september 2023 gepubliceerd.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
18 september 2023

Ons kenmerk
4902757

⁵ Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 997.

⁶ Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 1027.

⁷ Kamerstukken II 2022/23, 31839, nr. 909.

⁸ Kamerstukken II 2023/23, 31 839, nr. 948.

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35 927, nr. 79.

- Daarnaast heeft u, na een toezegging tijdens het debat op 12 mei 2022, de onafhankelijke onderzoekscommissie "Commissie onderzoek uithuisplaatsingen in relatie tot de toeslagenaffaire" (de commissie Hamer) ingesteld die onderzoek doet naar het verband tussen de problemen met de kinderopvangtoeslag en uithuisplaatsingen. De commissie informeert de Tweede Kamer zelf over haar voortgang en werkwijze.
- Op 29 maart 2023 is een motie van het lid Omtzigt¹⁰ aangenomen die strekt tot het bevorderen van twee aanvullende wetenschappelijke onderzoeken. Aan de hand van het onderzoeksplan van de commissie Hamer en de uitkomsten van het onderzoek van de IJenV wordt bepaald of en zo ja, welk aanvullend onderzoek er nog nodig is.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
18 september 2023

Ons kenmerk
4902757

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

¹⁰ Kamerstukken II 2022/23, 36275, nr. 17.